

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Клара Асенова Тонева

на дисертацията на

Димитър Русев Русев

докторант към катедра „Систематическо богословие“,
Богословски факултет при СУ „Св. Климент Охридски“
на тема:

ЕЗОТЕРИЧНОТО „ХРИСТИЯНСТВО“ В СЪВРЕМЕННА БЪЛГАРИЯ – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРЕД ЦЪРКВАТА

за получаване на ОНС „доктор по богословие“
Професионално направление 2.4. Религия и теология
Научна специалност „Нехристиянски религиозни учения“

Езотеризмът присъства по различен начин в социалната, културната и религиозната сфера, които и днес, както някога през късната античност, са взаимно обусловени и преплетени.

Дисертацията е опит за изследване на явлението езотерично „християнство“ като обхватът на темата излиза отвъд пределите на взаимоотношенията „Църква – общество“. Склонността към погрешното езотерично осмисляне на християнството е личностна характеристика, чиято дълбочина влияе на екзистенциалните религиозни нагласи на всеки човек, независимо дали е или не е религиозно осъзнат, което потвърждава актуалността на темата.

Димитър Русев определя предложеното съчинение като апологетично изследване, независимо от неговата многопластова структура (с.4).

Като научен ръководител на докторанта съм съгласна с него, защото ако в социалната, културната и дори в мултирелигиозната сфера езотеризмът е приеман положително (дори и благосклонно), то при досега му с християнството се открояват остри конфликтни точки. Димитър Русев се заема да анализира тъкмо тях, като за целта поставя и търси отговорите на следните важни въпроса: какви са същностните разлики между Православието и езотеричното „християнство“, което е плод на нарушената или прекъсната връзка с Църквата и с Божието слово

като авторитет; какъв е богословският отговор, който в догматически план е несъмнен, но сякаш е насочен повече към формалните проявления на проблема, отколкото върху неговата органика.

Обем и структура. Димитър Русев представя тезата си в 244 страници, като текстът е структуриран в Предговор, Увод, три, приблизително равни по обем глави, Заключение и Използвана литература.

Критичен апарат и ползвана литература. Използваната литература е обособена на: Изследвания, съответно на Кирилица и на Латиница и Интернет ресурси. Обемът на ползваната литература, както и бележките под линия (334 на брой), са показател за много добро ниво на критично четене.

Стилът на писане на Димитър Русев е академично издържан, редом с това е жив и увлекателен, и макар понякога да сме имали разномислие с докторанта относно някои от изразите и заглавията, които използва, съм се стремяла да не се намесвам в авторовия начин на творческо изразяване.

В съдържателен план: предговорът е мястото за споделяне на личните мотиви, а също и за благодарностите. Уводът въвежда в основните проблемни ядра на темата, отлично впечатление създава историографският коментар на изследванията.

Заявената методология е богата; докторантът използва широк спектър от методи на изследване, с които История на религиите като наука борави, като изследва предмета от философска, историческа, психологическа и в най-голяма степен от богословска перспектива. Текстът на дисертацията показва, че докторантът умело борави с методите, посочени като водещи в работата.

В първа глава е направен опит да се даде определение, чрез което да бъде осветлено явлението езотерично „християнство“, както и елементите, които изграждат същността му. Проследени са историческите и идейните предпоставки за неговата появата, обособяването му в модерната епоха, както и неговото влияние върху българското културно-религиозно пространство.

Във втора глава езотеризмът е изследван като религиозен модел на мислене, появил се в общественото съзнание като резултат на философското

влияние на Фр. Ницше и З. Фройд. Докторантът проследява и анализира рефлексията, която езотеризмът поражда в съзнанието на отделния човек, и начинът, по който се опитва да подчини мисленето му, провокирайки екзистенциалните му личностни проблеми. Ясно са изведени и разликите между истинната религия и псевдорелигиозността, начинът по който идолопоклонството променя психиката, като превръща човека в индивид и така, отнемайки духовната му сила, постепенно води до разпад на личността.

Трета глава разглежда присъствието на езотеризма и в частност на езотеричното „християнство“ в българската религиозна мисъл от създаването на България до наши дни. Вниманието е насочено към мисията на Българската Православна Църква като отговор на предизвикателството на езотеричното „християнство“; към мястото и значението на християнската просвета в изграждането и поддържането на здрава християнска основа в съвременната мултирелигиозна духовна реалност.

Авторефератът отговаря на изискванията, приемам самооценката за научните приноси; докторантът има три публикувани статии, които са свързани с темата на дисертационното съчинение.

Определено смятам, че докторант Димитър Русев е изпълнил основната цел на своето изследване. Разбира се, предложеният текст няма как в пълнота и дълбочина да обгърне разглеждания проблем, но е много добра основа и отправна точка за последващи изследвания в областта на Нехристиянските религиозни учения.

Предвид безспорните достойнства на предложената докторска дисертация, усърдната и всеотдайна работа на докторант Димитър Русев през годините на обучение, както и прекрасните ми лични впечатления от него (и като мой магистрант), категорично подкрепям дисертационния труд и неговото по-нататъшното придвижване съгласно установената от правилника процедура.

24 септември 2021 г.

София

/доц. д-р Клара Тонева/